

IOANNIS ARAMBATZIS

MUNTELE

*Întâlnirea cu un pustnic
care mi-a schimbat viața*

Traducere din limba greacă
Monahia Caliochia Muraru

editura
Σοφία

București

Prolog

Odată, pe la mijlocul anilor '90, la slujba Vecerniei din biserica Sfintei Mucenițe Paraschevi, în Nea Smirni, am cunoscut la strună un om foarte ciudat. Pe atunci avea părul lung, legat într-o coadă, lucru neobișnuit pentru un bărbat de vârsta lui și, desigur, pentru un om al bisericii. Curios era că-l secunda pe psaltul nostru, domnul Ioannis, cântând la vocea a doua. La sfârșitul slujbei, acesta ne-a făcut cunoștință. Era Ioannis Arambatzis! Remarcându-mi nedumerirea zugrăvită pe chip, mi-a zis: „Nu știu muzică psaltică, dar sunt muzician de profesie.” De atunci l-am întâlnit adeseori și aproape întotdeauna aveam ca subiect de discuție anumite versete din *Sfânta Scriptură*. Nu vă ascund faptul că mă uimeau de fiecare dată vastele sale cunoștințe cât privește *Evanghelia*. Cu toate acestea, nu am legat o prietenie aparte. Ne întâlneam doar după slujbe, în biserică.

Cu câțiva ani în urmă, cu prilejul publicării primului volum al cărții *Iannis cel nebun*¹, mi-a

¹ Cartea a fost tradusă în limba română: Dionysios A. Makris, *Iannis cel nebun pentru Hristos*, trad. Pr. Gabriel Mândrilă, Ed. Sophia, București, 2021. (n. trad.)

dezvăluit că scrisese câteva povestiri. Nici atunci nu i-am acordat atenția cuvenită. Cinci ani mai târziu aveam să-l invit pe bunul prieten Ioannis în biroul meu, ca să-l rog să vină și să cânte la masa festivă ce urma să aibă loc după botezul celor două fiice ale mele. A primit cu bucurie. De-a lungul discuției noastre, a început să-mi povestească, cu de-amănuntul, viața sa. Sincer, am fost cu totul surprins când mi-a descoperit faptul că fusese alcoolic și chiar într-o formă severă. Viața sa era atât de cutremurătoare, încât l-am rugat, dacă era cu putință, să ne împărtășească povestea sa în cadrul emisiunii pe care o țin în fiecare duminică la postul de radio *Peiraiki Ekklesia* (*Biserica din Pireu*) și pe care aveam s-o consemnez în ziarul *Stylos Orthodoxias* (*Stâlpul Ortodoxiei*). A acceptat cu o condiție: să vorbească despre minunea izbăvirii sale de alcool făcându-și cunoscut numele întreg. Și aceasta deoarece, fiind un nume în lumea muzicii, prin povestea sa și-ar fi putut ajuta mulți prieteni, încurcați și ei cu băutura.

Mi-a înmănat atunci și prima sa povestire, căreia îi dăduse numele *Muntele*. I-am promis s-o citesc, urmând să-i spun impresiile mele. Cartea m-a surprins plăcut. Mărturisirea sa, spovada sa publică despre modul minunat în care s-a întors la Preadulcele nostru Iisus Hristos, m-a îndem-

PROLOG

nat să mă aplec cu mai multă grijă asupra scriiturii sale, a operei rămase până atunci nepublicate. Acum, când și dumneavoastră țineți în mână o carte ca aceasta atât de ziditoare, așa cum singuri veți putea constata, îmi veți înțelege uimirea în fața acestui bun și smerit prieten, Ioannis.

*Cu dragoste întru Hristos,
Dionysis Makris,
teolog-jurnalist*

INTRODUCERE¹

Alcoolicul care L-a întâlnit pe Hristos! Puterea rugăciunii și minunea!

Este adevărat că mulți se întreabă în ce măsură povestirile pe care le-am publicat de-a lungul vremii în acest ziar, despre oameni care au răspuns chemării lui Dumnezeu și și-au schimbat radical viața, sunt reale. Acesta este și rostul *Povestirilor de la ușa de vizavi*, pe care le puteți citi în întregime în cartea *Așa cum ne vorbește Dumnezeu*, publicată la Editura Agathos Logos².

Cu toate acestea, avem bucuria de a vă prezenta un om care, la început, aș zice că a fost mai curând nepăsător față de cele privitoare la Dumnezeu. Un om care se lăsase pradă alcoolismului, așa încât întreaga viață ajunsese să-i fie stăpânită de băutură. Un om deosebit de blând, plin de bunătate, prietenos și smerit. Un om pe

¹ Articol apărut în ziarul *Stylos Orthodoxias (Stâlpul Ortodoxiei)*, iunie, 2014.

² Cartea a fost tradusă în limba română: Dionysios A. Makris, *Așa cum ne vorbește Dumnezeu*, trad. Pr. Gabriel Mândrilă, Ed. Sophia, București, 2022. (n. trad.)

care Dumnezeu l-a înzestrat cu foarte multe daruri. Un cântăreț deosebit, pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă la strănă, în biserica Sfintei Mucenițe Paraschevi din Nea Smirni. Un om care ar putea fi foarte bine protagonistul uneia dintre povestirile cuprinse în cartea *Așa cum ne vorbește Dumnezeu*. Un om care scrie povestiri religioase extraordinare. Un om care a dat ascultare în chip minunat invitației lui Hristos-Dumnezeu și a răspuns pe dată. Când i-am propus să ne împărtășească povestea sa fără a-i dezvălui numele, nici pe al său, nici pe al celor apropiați, ne-a răspuns: „O să v-o povestesc cu condiția să vă descopăr tuturor cine sunt, fiindcă așa îi voi ajuta și pe cei care mă cunosc.”

Este vorba despre domnul Ioannis Arambatzis, binecunoscut în lumea muzicii, membru al unor formații renumite, un prieten bun, un cântăreț nemaipomenit, dar și un oaspete de fiecare zi al stranei bisericii. Și sincer, dragii mei frați creștini, fără intenția de a vă „pregăti” pentru cele pe care urmează să le citiți, vă atrag doar atenția că acest interviu ne arată cum vorbește Dumnezeu și vădește în fapte ceea ce obișnuim a numi *minune*.

PARTEA ÎNTÂI

Logica lui Dumnezeu nu are hotar

– Ai văzut, gheronda¹, ce scrie aici?
– Unde, copilul meu?
– Uite aici, la începutul *Bibliei*.
– Dacă-mi amintesc bine, scrie că Dumnezeu a făcut totul din nimic.

– Și cum s-a întâmplat asta? Din nimic nu se poate face nimic. Fiindcă nimicul este prin el însuși nimic. Oricâte zerouri ai aduna, tot cu zero rămâi.

– Ascultă, copilul meu! După mintea omenească, ai dreptate. Este însă cu puțință ca Cel Ce l-a zidit pe om să aibă aceeași minte ca făptura Lui? Nu! Pentru El, ceea ce tu socotești a fi nimic nu este nimic.

– Adică?

– Logica omenească are limitele ei. Logica lui Dumnezeu nu are hotar. Omul, cu mintea lui omenească, gândește: „Pe toate le-a zidit Dum-

¹ Am păstrat în traducere adresarea grecească, chiar dacă protagonistul nu este un gheronda – stareț în accepțiunea monahală a cuvântului. Cu toate acestea, înțelepciunea vârstei îl recomandă drept un bătrân duhovnicesc. (*n. trad.*)

nezeu!" Și totuși se întreabă: „Dar pe Dumnezeu cine L-a zidit?” Dacă-i spune cineva, de pildă: „L-a zidit Cutare”, o să întrebe iarăși: „Și pe Cutare cine L-a zidit?” Și tot așa. În mintea noastră omenească nu încapе gândul că Dumnezeu este Începutul și Sfârșitul. Și aceasta fiindcă începutul și sfârșitul omului au hotare mai apropiate. Adică, în ce ne privește, socotim ca început al nostru nașterea, iar ca sfârșit, moartea. Dar este oare așa? La întrebarea „De unde venim și încotro mergem după moarte?” nu ne este cu puțință să răspundem.

– Eu, gheronda, știu un lucru: din nimic nu ieșe nimic.

– Acum ai spus o vorbă dreaptă.

– Adică?

– Ai zis: „*Eu...*” Așa este corect. Fiindcă *tu* nu poți înțelege cum a zidit Dumnezeu totul din nimic. Și eu sunt de acord cu ce ai spus. Însă n-o să zici că din nimic nu ieșe nimic. Nu ești în măsură să generalizezi. O să zici: „*Eu* nu cred că ieșe nimic.” Nu pur și simplu: „Nu ieșe nimic.”

– Gheronda, tu ce părere ai? Din nimic ieșe ceva?

– Eu, ca om, cu minte omenească, adică minte de făptură zidită, voi spune așa: „La Dumnezeu, Care a zidit toate și l-a zidit și pe om, toate sunt cu puțință.”

– Eu asta n-o pot înțelege.

A fost cel mai fericit om din lume

– Cum să înțelegi, copilul meu? Nu ești Dumnezeu. Ești om. Nici câinele nu poate înțelege toate câte le înțelegi tu, fiindcă nu este om, ci câine. Fiecare înțelege cât îi îngăduie mintea pe care i-a dăruit-o Dumnezeu.

– Pe oriunde ai da-o, tot la Dumnezeu ajungi.

– Vezi, mă bucur că ți-ai dat seama de asta. De aceea zicem că Dumnezeu este începutul și sfârșitul.

– Te las, acum, gheronda, fiindcă trebuie să plec să termin una dintre nesfârșitele treburi pe care le am de făcut.

– Să mergi, copilul meu. Eu voi fi aici. Când mai ai vreun răgaz, vino să mai vorbim.

– O să vin, gheronda, căci nedumeririle mele sunt ca și treburile, fără de sfârșit. Vreau să-mi găsești răspunsuri.

– O să le găsim împreună. Aceeași minte avem amândoi.

– A ta este mai bună.

– Greșești, copilul meu. Nu este mai bună, este mai veche.

Coliba bătrânului se afla în punctul cel mai înalt al satului. Acesta se întindea la poalele muntelui plin de verdeață, pe care cei mai bătrâni îl botezaseră Cer. Vârful Cerului era întotdeauna acoperit de zăpadă.

Gheronda avea optzeci și cinci de ani. Era singurul om din sat care nu înceta să arate că era cel mai fericit om din lume. Când îl întrebau: „Care-i «butonul» acestei neconținute fericiri?”, răspundea: „Am conștiința împăcată și mă mulțumesc cu puțin, fiindcă mă simt nespus de bogat cu cele pe care le am.”

N-avea nimic mai mult decât coliba sa. Un pat, un scaun și o masă veche. În această locuință sărăcăcioasă, mobilierul era simplu, lipsit de podoabe.

Să însemnăm aici și faptul că tot pământul pe care se ridicase satul era al lui! Îl primise moștenire de la părinții săi.

În acea după-amiază, tânărul prieten al bătrânului, Curiosul, după cum îl striga, îi pusese o întrebare diferită de cele pe care obișnuia să i le adreseze:

- Este adevărat că tot satul este al tău?
- Este adevărat, dar ce-i cu asta?
- Cum se face că ai rămas doar cu o colibă?
- Este o poveste lungă.
- Spune-mi-o! În seara asta tot n-am de lucru.
- Ascultă, Curiosule! Toată valea aceasta, pe care este zidit satul, era un teren întins, pe care bunicul meu l-a cumpărat de la cineva care se grăbea să-l vândă, fiindcă voia să facă rost de bani să plece în Germania. Niciodată n-am aflat

de ce l-a vândut așa de ieftin. Iar asta, fiindcă nu l-am întrebat niciodată. Bunicul a murit, iar terenul a revenit alor mei. Însă am uitat să-ți spun că nimeni dintre noi n-a rămas aici. Am locuit la oraș. Odată tatei i-a venit gândul să construiască aici, la țară, o casă de vacanță. Veneam vara și zăboveam câte o lună. În această casă este găzduită acum Primăria.

– Și cum...?, a dat să-l întrerupă Curiosul, însă bătrânul i-a luat-o înainte.

– Nu te grăbi, o să ajung și acolo unde vrei tu! Părinții mei au murit într-un accident de mașină în ziua în care eu am fost eliberat din armată. O lună mai târziu, dintr-o cauză necunoscută, un incendiu a mistuit casa în care am crescut. Am plâns cu amar aplecat deasupra tăciunilor. În ziua următoare, preumblându-mă prin cenușa care mai rămăsese din casă, am găsit o carte. Nu pățise nimic. Ai fi zis că focul nici n-o atinsese. Când am scuturat-o ca s-o curăț de cenușă, am citit pe copertă: *Sfânta Scriptură*. M-am așezat acolo unde am găsit-o și am început s-o citesc. În ziua următoare, mi-am continuat lectura. Și asta, vreme de mai multe zile. Am vândut terenul pe care fusese construită casa care a ars și am venit aici. Am rămas să locuiesc în casa noastră de la țară.

– Asta-i tot?

– Asta-i prima parte a poveștii. Pe a doua o să-ți-o spun altă dată...

Băcanul și camăta

– Un lucru am să-ți zic, gheronda, că lumea s-a pierdut cu totul!

– Cine te-a mai necăjit de-ai început să tragi concluzii?

– I-am cerut o sumă de bani împrumut lui Toma, băcanul, și m-a amărât.

– Ce s-a întâmplat, Curiosule? Nu ți-a dat?

– Mai rău decât atât.

– Nu există ceva mai rău. Ori ți-a dat, ori nu.

– Ascultă, gheronda! I-am cerut o mie de euro împrumut pentru zece zile, și ticălosul mi-a zis: „Cu multă plăcere, însă după zece zile vreau să-mi dai înapoi o mie cinci sute de euro!”

Bătrânul se ridică și se adresează Curiosului:

– Vino cu mine!

– Unde mergem, gheronda?

– Hai cu mine, și orice vei vedea și vei auzi, să taci!

Puțin mai târziu, în băcănie, bătrânul izbucni ca o „catapultă”. L-a luat pe băcan și cu binișorul, și cu răul.

Întorcându-se la colibă, tânărul se miră:

– Gheronda, ai văzut ce-a făcut băcanul? Ce i-ai spus? N-am înțeles nici un cuvântel din câte i-ai zis.

– Însă el a înțeles.

– Ai văzut? Mi-a dat o mie de euro și mi-a zis: „Ia-i, copile, fă-ți treaba, și o să mi-i dai înapoi când vei putea!”

Sinuciderea este cancerul păcatelor

Bătrânul a știut ce face. Când le-a dat oamenilor terenul ca să-și construiască fiecare casa, nu le-a cedat titlurile de proprietate. Le zisese dinainte: „Când voi muri, veți primi cu toții titlurile. Le păstrez în seif, la Banca Națională a Greciei, pe numele fiecăruia.” Niciodată n-a șantajat pe nimeni. Dacă băcanul i-ar fi spus băiatului că nu avea bani, ar fi fost toate bune. Camăta a fost cea care l-a tulburat atât de mult.

– Ce-am vrut să te întreb, zise tânărul, este cum te descurci. De vreme ce nu ai bani..., vreau să spun... Cum o scoți la capăt?

– Ce vrei să afli este a doua parte a poveștii. Dar nu a celei de acum. La vremea potrivită, o s-o afli.

– Gheronda! Este deja un an de când vin și îți stau alături, și asta fiindcă îmi este foarte dragă tovărășia ta; învăț multe lucruri, însă nici numele nu ți-l știu măcar. Toți îți spun „gheronda”, „gheronda” te strig și eu, dar nu se poate, vreun nume trebuie să ai și tu, măi frate!

– Pe tine cum te cheamă, Curiosule?

- Pe mine mă cheamă Manolis.
- Frumos nume! Așa L-au numit și pe Hristos, Emanuil. Pe mine mă cheamă Petros.
- Și al tău este frumos. Are putere.
- De unde ai tras concluzia asta, măi Manolis? întrebă bătrânul zâmbind.
- Când am citit odată *Noul Testament*, am descoperit că Petru era plin de vână și de curaj. Ai văzut, când s-au dus să-L prindă pe Hristos, cum i-a tăiat urechea unuia?
- S-a lepădat însă de Învățătorul său, și asta chiar de trei ori.
- Om a fost, gheronda, n-a fost Dumnezeu! Ai văzut că și Hristos l-a iertat?
- Bravo, Manolis! Ai un stil de a mânui gândurile tale nevinovate cu atâta simplitate! Dar ia zi, despre Iuda ce ai de spus? O să-l îndreptățești și pe el cu simplitatea ta nevinovată?
- Ăsta-i un lucru greu, gheronda!
- Încearcă!
- Iuda s-a pocăit, însă...
- Manolis, în gândul lui Iuda nu numai că a intrat satana, ci s-a sălășluit de-a binelea. L-a orbit cu totul. Pocăindu-se, Iuda ar fi putut să se ducă la Hristos, chiar și la piciorul crucii, și să ceară iertare. N-a făcut-o însă, deși a fost alături de El vreme de trei ani. Știa că Hristos l-ar fi iertat. Satana nu l-a lăsat să facă asta. Și diavolul nu

s-a oprit aici; l-a silit pe Iuda să-și ia singur viața. L-a făcut să săvârșească, adică, cel mai mare păcat. Sinuciderea este singurul păcat pentru care nu există vindecare!

– De ce, gheronda? De ce sinuciderea este păcat de moarte, după cum ai zis?

– Fiindcă este singurul păcat care, odată ce-l săvârșești, nu îți dă răgaz să-l spovedești. Sinuciderea este cancerul păcatelor.

*Nicicând omenirea n-a fost
într-o stare mai nenorocită*

– Da..., desigur! Nu ai vreme de pocăință. Acum am înțeles, gheronda.

– Câți ani ai, Manolis? schimbă tema discuției bătrânul.

– Port în spinare douăzeci și patru de ani.

– Oricât ai încerca să arăți că sunt mulți, nu merge. Ia spune-mi, nu este vreo femeie în viața ta? Acuși este un an de când tot vii aici și n-ai pomenit niciodată de vreo fată. Nici măcar de mama ta.

– Ce-ți veni acum...?

– Manolis, dacă întrebarea mea te necăjește, poți s-o ocolești.

– Nu mă necăjește, însă...

– Fii atent, Manolis! Un flăcău ca tine, înalt, cu ochi albaștri și părul bălai, cârlionțat, în vremea noastră nu trece neobservat de ochii femeiești.

Manolis roși. Coborî privirea și zise cu o voce joasă:

– Există o femeie în viața mea, gheronda, însă diferența de vârstă dintre noi și temele pe care le discutăm de fiecare dată când vin aici mă fac să socotesc acest subiect banal și fără rost. De altfel, temele noastre de discuție ne privesc pe amândoi, pe când discuția despre femei îl lasă pe unul dintre noi pe dinafară.

– Bravo, măi Manolis! Așa cum ți-am spus și altă dată, dai răspunsuri fulger. Nu lasă loc de comentarii.

– Dar dacă tot ai adus vorba, gheronda, îți mărturisesc: sunt îndrăgostit și logodit cu o fată de vârsta mea, văduvă, care are și un băiat de patru ani. O să-mi zici, poate: „Nu mai există fete necăsătorite?” Dacă aș gândi așa, m-ar chinui întrebarea: „Dar văduvele cu orfanii ce să facă? Să-i lăsăm baltă? Să moară?”

Bătrânul îi aruncă lui Manolis o privire plină de uimire:

– Îmi faci bucuria, Manolis, de a fi mândru de singurul om cu care mă întâlnesc.

– Și eu simt la fel față de tine, gheronda. Pentru mine ești părinte, prieten, dar ești și... cafe-neaua mea. De cum ies pe ușa casei, vin aici, în afară de dățile când am treabă.

– Cum îți câștigi pâinea, Manolis?

– Asta o să fiu gata să-ți spun și să-ți arăt în două sau, cel mult, trei zile.

– Voi aștepta cu nerăbdare, copilul meu!

– De ce cu atâta nerăbdare, gheronda?

– Pentru mine, munca celui mai bun, dar și a singurului meu prieten, este o chestiune foarte importantă.

– Nădăjduiesc să mă ridic la măsura așteptărilor tale.

– Nu am așteptări... oricare ar fi munca ta, o prețuiesc.

O vreme rămaseră amândoi tăcuți. Tânărul rupse apoi tăcerea:

– De atâta vreme, și din câte văd în oraș, dar și din ce văd și aud la televizor, constat că lumea asta, în care a venit odată și Însuși Fiul lui Dumnezeu ca să mărturisească, se duce de râpă. Nici-când omenirea n-a fost într-o stare mai nenorocită. O întrebare mi se tot învârtește în minte: de ce nu mai face Dumnezeu o încercare, să-L trimită iarăși pe Iisus?

– Când Hristos a plecat de pe pământ, Manolis, dacă ai citit, a zis că va veni din nou, dar, de această dată, cu sabie, ca Judecător.

– Am citit asta, dar m-am gândit că poate ar vrea, ca Cel Ce este atât de iubitor de oameni, să ne mai dea o șansă.

Clătină din cap, vrând să-și arate dezamăgirea, și-i zise tânărului:

– Dacă Hristos ți-ar face acest hatâr și ar veni iarăși pe pământ, simplu și smerit, așa cum a fost atunci, știi ce s-ar întâmpla? Ar trăi o batjocură de mii de ori mai mare decât cea de atunci.

– Poți să-mi dai un exemplu, gheronda? Ce crezi că s-ar întâmpla dacă Hristos ar veni acum?

– Deși nu mi-e pe plac să fac asta, o s-o fac. N-o să-ți vorbesc despre tot răstimpul șederii Sale printre noi. O să-ți descriu doar clipele Lui de pe urmă – mai întâi, Răstignirea. Știi ce război ar izbucni între posturile de televiziune? Multe miliarde ar avea de plătit postul care și-ar asigura exclusivitatea transiterii Răstignirii. Al doilea fapt, mai tragic, este că de jur-împrejurul Golgoței s-ar zidi tribune cu nenumărate locuri. Prețul unui bilet ar costa o avere întreagă. Și s-ar aduna bogați din toată lumea, purtând cele mai trăsnete haine pe care ți le poți închipui. Am avea parte, adică, de cel mai mare spectacol al rușinii și de ridicarea în slăvi a batjocurii neamului omenesc. Vrei să-ți mai zic?

– Vreau să-mi spui, gheronda, ce te face să fii sigur că, dacă Hristos ar veni din nou, oamenii L-ar răstigni iarăși.

– De data asta nu L-ar mai lăsa să predice vreme de trei ani. L-ar răstigni pe dată. Știi de ce? Fiindcă Se va împotrivi celor care conduc acum lumea. Se va împotrivi oamenilor satanei. Fiind-

că, așa cum a spus Apostolul Pavel, trăim în veacul satanei¹.

Manolis își plecă capul, murmurând: „Adică nimic nu ne mântuiește.”

Verbul „a ajuta” nu are un preț

Bătrânul îl auzi și-i zise:

– „Mântuind mântuiește sufletul tău!”²

– Ce înseamnă asta, gheronda?

– Prin acest cuvânt, Dumnezeu dă fiecăruia dreptul să-i lase pe cei mulți și să se izbăvească pe sine, fiindcă credința în Dumnezeu este pentru fiecare o chestiune cu adevărat personală. Cel ce crede în Dumnezeu poate găsi mijlocul de a se însingura și de a-și mântui sufletul. Desigur, cu mult mai bine este de cel care socotește să iasă în mijlocul mulțimii și să răspândească cuvântul lui Dumnezeu, ca și alții să se mântuiască.

¹ V. *Efeseni* 2, 1-2: „Iar pe voi v-a făcut vii, cei ce erați morți prin greșelele și prin păcatele voastre, în care ați umblat mai înainte, potrivit veacului lumii acesteia, potrivit stăpânitorului puterii văzduhului, a duhului care lucrează acum în fiii neascultării”. (n. trad.)

² Expresia citată – Ὁ σῶζων ἐαυτὸν σωθήτω, care îndeamnă ca, în cazul unui pericol major, fiecare să se salveze pe sine, să-și scape viața – corespunde sentinței oraculare, primite de atenieni din partea oracolului din Delfi înainte de invazia persană din anul 480 î.Hr. Întrucât în rândurile următoare cuvântul îi este atribuit lui Dumnezeu, socotim că autorul a avut în vedere referința din *Facerea* 19, 17: „Mântuind mântuiește sufletul tău” (*Biblia* 1914) – σῶζων σῶξε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν. (n. trad.)